

EVALUATIE CAMERATOEZICHT
ZUIDPLEIN EN DORDTSELAAN
ROTTERDAM

Meting 2008

- eindrapport -

Mr. drs. A. Schreijenberg
Drs. S. Dekkers

Amsterdam, februari 2009
Regioplan publicatienr. 1797

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Beleids-
onderzoek in opdracht van de directie Veiligheid
van de Bestuursdienst Rotterdam.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Achtergrond	1
1.2 Doel- en vraagstelling	1
1.3 Aanpak	3
1.4 Leeswijzer	3
2 Cameratoezicht: Zuidplein en Dordtselaan	5
2.1 Organisatie	5
2.2 Het doel van cameratoezicht	6
2.3 Waargenomen incidenten door cameratoezicht	7
2.4 Cameratoezicht en opvolging	9
2.5 Cameratoezicht en opsporing	11
2.6 Knel- en verbeterpunten	11
2.7 Conclusie	13
3 Objectieve veiligheid	15
3.1 Incidenten in politiecijsers	15
3.2 Slachtofferschap en aangiften	16
3.3 Conclusie	17
4 Subjectieve veiligheid	19
4.1 Bekendheid met cameratoezicht	19
4.2 Veiligheidsgevoelens van bewoners	20
4.3 Veiligheidsgevoelens van passanten	21
4.4 Veiligheidsindex Rotterdam	22
4.5 Slachtofferschap van bewoners	23
4.6 Slachtofferschap van passanten	24
4.7 Aard van delicten	25
4.8 Effect cameratoezicht	26
4.9 Verplaatsing	27
4.10 Conclusie	28
5 Opvattingen over cameratoezicht	29
5.1 Voor of tegen cameratoezicht?	29
5.2 Privacy	30
5.3 24 uur per dag	30
5.4 Conclusie	31

6	Cameratoezicht in de toekomst.....	33
6.1	Doelstellingen.....	33
6.2	Conclusie	33
6.3	Continueren?.....	34
6.4	Aanbevelingen	36
Bijlage	Methodeverantwoording	41

SAMENVATTING

Cameratoezicht Zuidplein en Dordtselaan

Sinds juli 2007 is er cameratoezicht in de deelgemeenten Charlois en Feijenoord. Rondom het Zuidplein en de Dordtselaan zijn in totaal 28 camera's opgesteld. In de laatste anderhalf jaar zijn 3122 incidenten waargenomen, waaronder vooral alcohol- en drugsgelateerde incidenten, geweldsincidenten en verkeersincidenten. De problematiek waar de buurt mee kampt(e) valt, de verkeersincidenten daargelaten, ook in deze categorieën. In zeventig procent van de gevallen wordt meteen opvolging gegeven aan een incident dat wordt gesignaleerd. Daarnaast worden zaken geregistreerd om in een later stadium gebruikt te worden voor opsporings- en vervolgingsdoeleinden. In totaal werden 276 opsporingsverzoeken gedaan bij de cameratoezichtruimte in de periode van juli 2007 tot en met november 2008. Dit heeft in 75 procent van de gevallen geleid tot een positief resultaat. Hiermee wordt bedoeld dat een verdachte is aangehouden of dat er zicht is gekomen op de verdachte. Dit zijn respectabele aantallen te noemen.

Objectieve veiligheid

De belangrijkste incidenten die de politie waarneemt, zijn te vinden op het vlak van verkeer, alcohol- en drugsoverlast en diefstal. Zowel op grond van het aantal incidenten dat de politie registreerde als de aangiftecijfers moet worden geconcludeerd dat er sinds de invoering van het cameratoezicht veel minder criminaliteit waarneembaar is dan voorheen in de gebieden rondom het Zuidplein en de Dordtselaan.

Subjectieve veiligheid

Een overgrote meerderheid van de geïnterviewde bewoners en passanten geeft aan dat men zich veiliger voelt doordat er camera's zijn. Cameratoezicht heeft daarmee een positief effect op de subjectieve veiligheid. Daarbij moet de kanttekening worden geplaatst dat nog een grote groep aangeeft zich onveilig te voelen. Ook de Rotterdamse Veiligheidsindex 2008 laat dit beeld zien. Ten tijde van de meting hiervan was het cameratoezicht echter nog maar een halfjaar ingevoerd, de Veiligheidsindex 2009 moet uitsluitsel geven of er verbetering is opgetreden. Er is met name onder passanten in de bekendheid met het cameratoezicht nog ruimte voor verbetering.

Bewoners en passanten geven aan in de buurt van het Zuidplein en de Dordtselaan voornamelijk het slachtoffer te zijn geworden van een dreigende sfeer of verbale agressie. Zij denken dat er minder delicten worden gepleegd doordat er cameratoezicht is. Vooral onder bewoners zijn de slachtoffercijfers echter nog steeds hoger dan gemiddeld in Rotterdam of in heel Nederland. Daarnaast geeft een klein deel van de respondenten aan dat er verplaatsing van de problematiek plaatsvindt naar omliggende straten zonder camera's. De problemen nemen dus sterk af in het gebied, maar zijn zeker nog niet weg.

Opinie cameratoezicht

Cameratoezicht heeft een groot draagvlak onder alle betrokkenen. Bewoners, passanten en professionals zijn erg positief over de inzet van cameratoezicht rondom het Zuidplein en de Dordtselaan. De meerderheid van de ondervraagden ziet in cameratoezicht geen aantasting van de privacy en vindt dat er 24 uur live cameratoezicht mag zijn. Dat laatste is volgens professionals een van de bepalende factoren voor het succes van cameratoezicht.

Conclusie

De veiligheidssituatie rondom het Zuidplein en de Dordtselaan is verbeterd en waarschijnlijk heeft cameratoezicht hieraan een bijdrage geleverd. Omdat cameratoezicht wordt toegepast in een mix van maatregelen, is deze bijdrage moeilijk te meten. Dat er nog steeds ruimte is voor verbetering van de situatie staat echter vast. Met de relatief korte looptijd van het onderzochte camera-project hierbij opgeteld leidt dit tot de conclusie dat de continuering van het cameratoezicht in de gebieden wenselijk is.

Continueren?

Veel betrokkenen blijken voorstander van de voortzetting van het camera-toezicht aan de Dordtselaan en het Zuidplein. Het wettelijke proportionaliteitsbeginsel vraagt echter om een goede onderbouwing bij de continuering van cameratoezicht in een bepaald gebied. Argumenten voor continuering volgen uit dit onderzoek:

- De veiligheidssituatie is aan de hand van de politiecijfers verbeterd, maar de gevoelens van veiligheid zijn minder geworden ten opzichte van de eerdere metingen van de veiligheidsindex.
- Het cameratoezicht wordt als een erg handig hulpmiddel ervaren door professionals. Het is daarmee een belangrijke schakel in de combinatie van maatregelen die bijdragen aan de veiligheid in de gebieden.
- Cameratoezicht heeft zich volgens betrokkenen vooral in de buurt van het Zuidplein bewezen als nuttig middel voor 'crowd control'.
- Het draagvlak voor cameratoezicht is onder alle betrokkenen groot.
- Staken van cameratoezicht leidde in het Saftlevenkwartier in Rotterdam tot beroering onder bewoners en ondernemers.

De toekomst

Mocht cameratoezicht worden gecontinueerd, is de afbakening van de cameragebieden erg belangrijk. Samenwerking met externe partners moet daarnaast zo veel mogelijk worden gezocht voor een nog effectievere werking van het cameratoezichtnetwerk. Ten slotte moet cameratoezicht worden gezien binnen een pakket aan maatregelen. Al deze maatregelen samen moeten leiden tot een veiliger gebied rondom Zuidplein en Dordtselaan.

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

Sinds 2000 wordt in Rotterdam cameratoezicht in de openbare ruimte toegepast. De eerste camera's stonden op het Stadhuisplein en in het Saftlevenkwartier. Inmiddels is het cameratoezicht uitgebreid tot meerdere gebieden in de stad. Het cameratoezicht wordt jaarlijks geëvalueerd.¹

Enkele gebieden waar inmiddels ook gebruik van cameratoezicht wordt gemaakt, zijn te vinden in de Rotterdamse deelgemeenten Charlois en Feijenoord. Sinds de zomer van 2007 is er in het gebied rondom het Zuidplein en de Dordtselaan in deze deelgemeente cameratoezicht. Omdat intussen het cameratoezicht in deze gebieden anderhalf jaar wordt toegepast, hebben het dagelijks bestuur van de deelgemeente Charlois en de directie Veiligheid van de gemeente Rotterdam besloten tot een evaluatie. De evaluatie moet zicht geven op de mate waarin de in 2007 geformuleerde doelstellingen zijn gehaald en wat daarin de bepalende factoren waren. Het evaluatieonderzoek is door Regioplan uitgevoerd en de resultaten ervan zijn neergelegd in dit rapport.

Een nulmeting met vergelijkbare gegevens was voor dit onderzoek niet beschikbaar. Daarom zijn de cijfers die in dit rapport worden gepresenteerd niet of slechts gedeeltelijk bruikbaar om effecten of veranderingen in kaart te brengen. De cijfers op zich geven echter wel een goed beeld van de huidige situatie.

1.2 Doel- en vraagstelling

Zoals hierboven reeds geschetst, is het doel van deze evaluatie na te gaan in hoeverre de in 2007 geformuleerde doelstellingen zijn gehaald en welke factoren daarin bepalend waren. Deze informatie moet input bieden voor een beslissing over het al dan niet continueren van het cameratoezicht in beide gebieden. Hieronder worden per thema de vragen uiteengezet waarop dit onderzoek een antwoord moet geven.

- A. Ervaringen van buurtbewoners, gebruikers en passanten
 - 1. In hoeverre zijn bewoners, passanten en gebruikers van mening dat de camera's bijdragen aan de veiligheid in de twee gebieden? Waaruit blijkt dit?
 - 2. Welke knelpunten ervaren bewoners, gebruikers en passanten?

¹ Zie bijvoorbeeld de jaarrapportages Cameratoezicht, van de Politie Rotterdam Rijnmond, de directie Veiligheid van de gemeente Rotterdam en het Openbaar Ministerie.

(bijvoorbeeld verplaatsingseffecten, aantasting van de privacy, gevoel van onveiligheid in plaats van veiligheid)

- B. Ervaringen van professionals
3. Welke concrete doelen streven professioneel betrokkenen na?
 4. In hoeverre zijn politiefunctionarissen, medewerkers van gemeentelijke diensten en medewerkers van de deelgemeenten van mening dat de camera's bijdragen aan de veiligheid in de twee gebieden? Waaruit blijkt dit volgens hen?
 5. Welke knelpunten ervaren professionals? (zoals verplaatsingseffecten, aantasting privacy bewoners, gebruikers en passanten et cetera)
- C. Gegevens registraties
6. Welke delicten, overtredingen en vormen van overlast zijn vóór de invoering van het cameratoezicht geconstateerd en op welke manier is daaraan gevolg gegeven?
 7. Welke delicten, overtredingen en vormen van overlast zijn na de invoering van het cameratoezicht geconstateerd en op welke manier is daaraan opvolging gegeven?
 8. Laten de registraties van incidenten verschillen zien in het aantal en type delicten dat heeft plaatsgevonden in het gebied vóór en na de plaatsing van de camera's?

Op basis van de antwoorden op de onderzoeksvragen bij A, B en C beantwoorden we de volgende vragen over de effecten (D) en de voortzetting (E) van cameratoezicht:

- D Effecten
9. Wat zijn precies de doelstellingen van het cameratoezicht rondom het Zuidplein en de Dordtselaan en in hoeverre zijn de doelen SMART gedefinieerd?²
 10. In welke mate zijn de geformuleerde doelstellingen behaald? Kan met andere woorden op basis van de politieregistraties en de ervaringen van bewoners, gebruikers, passanten en professionals worden geconcludeerd dat het cameratoezicht bijdraagt aan een afname van de criminaliteit en een toename van de veiligheid in de twee gebieden?
 11. Welke factoren zijn hiervoor bepalend geweest?
- E. Continuering
12. Op basis van welke argumenten en doelen kan het cameratoezicht worden gecontinueerd?

² SMART staat voor Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

1.3 Aanpak

De evaluatie zal worden uitgevoerd met behulp van de volgende instrumenten:

- enquêtering onder bewoners, gebruikers en passanten;
- interviews met professionals (politie, deelgemeente, externe toezichthouders, ondernemers);
- verzameling en analyse van politiecijfers;
- verzameling en analyse van logboeken van de cameratoezichtruimte.

In de bijlage vindt u een uitgebreidere methodeverantwoording.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport heeft zes hoofdstukken. In het tweede hoofdstuk wordt de organisatie en de situatie van het cameratoezicht in Rotterdam, en in de gebieden rondom het Zuidplein en de Dordtselaan in het bijzonder, besproken. Dit gebeurt aan de hand van doelen, resultaten en verbeterpunten.

Het derde hoofdstuk behandelt de objectieve veiligheid in het algemeen en in het licht van het cameratoezicht. Slachtofferschap, het aantal aangiften, de aard van delicten en eventuele verplaatsing komt hier aan bod.

Subjectieve veiligheid, oftewel de veiligheidsgevoelens, staan centraal in het vierde hoofdstuk. Daarbij wordt ook kort aandacht besteedt aan de Rotterdamse veiligheidsindex. In het vijfde hoofdstuk wordt stilgestaan bij de opinie over cameratoezicht van bezoekers, passanten en professionals.

Ten slotte vormt het zesde hoofdstuk de conclusie, met aanbevelingen over (de wijze van) continueren van het cameratoezicht.

2 CAMERATOEZICHT: ZUIDPLEIN EN DORDTSELAAN

2.1 Organisatie

Publiek en privaat cameratoezicht

In het gebied rond het Zuidplein en de Dordtselaan in Rotterdam wordt zowel door de politie en de gemeente als door andere toezichthouders, zoals een beveiligings- en een vervoersbedrijf, cameratoezicht toegepast.

Beveiligingsbedrijf Trigion en vervoerder RET hebben beiden een zelfstandig cameratoezichtnetwerk met uitkijkruimte.

De RET heeft een aantal camera's neergezet, voornamelijk in de metro-stations. Deze camera's worden uitgekeken in de cameratoezichtruimte van de RET. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt tussen de politie en de RET. De politie kan, als dat nodig is, de camera's van de RET live uitkijken. Er is daartoe een koppeling tussen de beide cameratoezichtnetwerken. De wederzijdse samenwerking met de RET verloopt goed.

De cameratoezichtruimte van Trigion bevindt zich in het winkelcentrum Zuidplein en is operationeel tijdens de openingstijden van het winkelcentrum Zuidplein. Het wordt bemand door beveiligingsmedewerkers van Trigion. De deelgemeente Charlois is momenteel in onderhandeling met deze partij om een gelijksoortige samenwerking als met de RET op te zetten. In de praktijk vindt echter al samenwerking plaats met het wijkteam van de politie op het Zuidplein.

Hoewel er dus sprake is van samenwerking van publieke met private partijen staat het publieke cameratoezicht in dit rapport echter centraal. Dit cameratoezicht wordt zoals eerder gezegd uitgevoerd door de politie in samenwerking met de gemeente en ziet toe op de openbare ruimte.

Aantal camera's en plaatsing

De aanvraag voor het plaatsen van camera's in de omgeving van de Dordtselaan en het Zuidplein is gedaan door de deelgemeente en de stadsmarinier. De aanvraag is gehonoreerd en het conceptprojectplan is in 2006 verder uitgewerkt, wat heeft geresulteerd in de publicatie 'Cameratoezicht Zuidplein en Dordtselaan', tot stand gekomen in samenwerking met de gemeente Rotterdam, de deelgemeente Charlois en de politie Rotterdam-Rijnmond. In dit plan worden 24 camera's voorgesteld, waarvan 14 op en rond het Zuidplein en 10 in de omgeving van de Dordtselaan. Uiteindelijk zijn in juli 2007 26 camera's actief geworden in het gebied.¹ Intussen heeft men het aantal camera's nog verder uitgebreid, dit mede omdat problemen zich leken te verplaatsen naar

¹ Bureau Onderzoek op Maat (2007). *Jaarrapportage 2007. Cameratoezicht Rotterdam*. Rotterdam: Directie Veiligheid Gemeente Rotterdam.

omliggende straten. Er kwamen enkele camera's bij in de buurt het Zuidplein en de Mijnsherenlaan. Momenteel zijn 28 camera's in werking in het gebied.

Cameratoezichtruimte

De cameratoezichtruimte is de centrale waar voor heel Rotterdam de beelden van het cameratoezicht in de openbare ruimte binnenkomen. De camera-toezichtruimte is gevestigd in het politiebureau aan de Witte de Withstraat in Rotterdam. Met behulp van de camera's wordt er 24 uur per dag toezicht gehouden. Dit gebeurt op een zestal werkplekken door mensen van het stadstoezicht onder supervisie van politiemensen. Operators registreren zo veel mogelijk dezelfde incidenten onder dezelfde namen zodat goed zicht ontstaat op het criminaliteitsbeeld in een bepaald gebied. Hier kan men vervolgens in de toekomst op inspelen. De camerabeelden uit het gebied Zuidplein/Dordtselaan komen ook in deze cameratoezichtruimte binnen.

Opvolging

Aan wat er in de cameratoezichtruimte wordt gesignaleerd, wordt op meerdere manieren opvolging gegeven. Er zijn daarover afspraken gemaakt met het personeel van de meldkamer Directe Hulpverlening (DHV) en de wijkteams. Zij kennen de werking van het cameratoezicht ook goed. Een incident dat in de toezichtruimte wordt gezien, wordt doorgegeven aan de meldkamer of een wijkteam en zij springen hier op in. Er liggen plannen om meldingen betreffende bijvoorbeeld APV-overtredingen ook uit te zetten bij het stadstoezicht. Dit scheelt de politie-inzet en zou net zo effectief zijn.

Voor de gehele regio Rotterdam werden in 2008 in de cameratoezichtruimte zo'n 20.000 waarnemingen gedaan.

2.2 Het doel van cameratoezicht

Officiële doelstellingen

De officiële doelstelling die men zich gesteld heeft bij de invoering van het cameratoezicht is het vergroten van de mogelijkheden voor de politie, het Openbaar Ministerie, de gemeente Rotterdam en deelgemeente Charlois om de openbare orde op het Zuidplein en de Dordtselaan te handhaven.

Dit ter bevordering van:

- het voorkomen en terugdringen van criminaliteit;
- het voorkomen en terugdringen van overlast;
- het voorkomen en terugdringen van vandalisme;
- het bieden van ondersteuning aan de politie bij het opsporen van strafbare feiten onder andere door het verhogen van de pakkans en het oplossingspercentage;
- het bieden van ondersteuning aan het Openbaar Ministerie bij de vervolging van daders van strafbare feiten;
- het verhogen van het veiligheidsgevoel bij de bewoners, bezoekers en

andere gebruikers van het openbare gebied op en rondom het Zuidplein en de Dordtselaan.

Specifiek voor het Zuidplein werd hieraan toegevoegd: het terugdringen van het aantal geweldsdelicten en overlastmeldingen in de openbare ruimte van de wijk Zuidplein. En met betrekking tot de Dordtselaan het volgende: het terugdringen van het aantal geweldsdelicten, overlastmeldingen en prostitutie op de Dordtselaan.

Praktijkdoelen

De medewerkers van de politie, in uiteenlopende functies, zien het bevorderen van de veiligheid voor de burger als het hoofddoel van cameratoezicht. Daarnaast zien zij vanuit hun werk het meer operationele doel van sneller en meer daders van misdrijven oppakken. Ook de veiligheid van collega's komt naar voren. In de meldkamer van de politie worden via de 112-centrale gemelde situaties visueel beoordeeld met behulp van cameratoezicht. Dit kan gebeuren op verzoek van de meldkamer, maar ook op initiatief van de toezichtcentrale, als zij deze melding deed. De inzet van personeel kan naar aanleiding van deze beoordeling naar boven of beneden worden bijgesteld.

De deelgemeente streeft grotendeels dezelfde doelen na in het gebruik van cameratoezicht. Ook hier staat het onderscheid tussen een 'hoger' en een operationeel doel centraal. Het verbeteren van de leefbaarheid is het doel, maar meer in het bijzonder vallen toezicht op straat en de aanpak van drugs-handel als zodanig aan te merken.

Een woordvoerder van de Ondernemersvereniging Zuidplein noemt het achteraf kunnen zien en aantonen wat er is gebeurd als hoofddoel van cameratoezicht. Vanuit het gezichtspunt van de ondernemers kan er vooral achteraf meer worden ondernomen door politie en OM aan de hand van de beelden. Tevens gaat er volgens de ondernemers een preventieve werking uit van de camera's.

2.3 Waargenomen incidenten door cameratoezicht

De periode die hier in ogenschouw wordt genomen is de periode van juli 2007 tot en met november 2008. Dat wil zeggen vanaf de invoering van het camera-toezicht in het gebied tot het schrijven van dit rapport. In deze periode werden in totaal 3222 door cameratoezicht waargenomen incidenten geregistreerd voor beide gebieden samen. Bezien op een totale aantal waargenomen incidenten in Rotterdam van 20.000 is dit relatief veel (ruim 16%). Er werden 2000 incidenten waargenomen voor het gebied rondom de Dordtselaan en 1222 in de omgeving van het Zuidplein. Dit komt grofweg neer op gemiddeld 190 incidenten per maand en iets meer dan 6 per dag binnen het cameragebied in de deelgemeenten Charlois en Feijenoord dat hier centraal staat.

In tabel 2.1 hieronder worden de waargenomen incidenten uitgesplitst naar type incident. Opvallend is dat er een duidelijk onderscheid is tussen het type incidenten in beide gebieden. Zo komen in het gebied van de Dordtselaan, naast verkeersincidenten en alcoholoverlast, relatief veel geweldsincidenten voor (11,9%). Dit wordt overigens ook door betrokkenen aangegeven. De meest voorkomende criminaliteit in deze buurt bestaat volgens hen, naast drugsoverlast, uit straatroven en geweldsincidenten.

Tabel 2.1 Waargenomen incidenten juli 2007 - november 2008

Type incident	Zuidplein		Dordtselaan	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Alcohol	205	16,8	229	11,5
Verkeer	144	11,8	254	12,7
Overlast	135	11,0	180	9,0
Overige misdrijven	129	10,6	220	11,0
Overtreding APV	105	8,6	92	4,6
Geweld	94	7,7	237	11,9
Verdacht gedrag	91	7,4	155	7,8
Hulpverlening	87	7,1	110	5,5
Diefstal zonder geweld	78	6,4	107	5,4
Ruzie zonder geweld	41	3,4	167	8,4
Overlast jeugd	41	3,4	44	2,2
Vernieling	34	2,8	51	2,6
Diefstal met geweld	19	1,6	42	2,1
Schoon en heel	9	0,7	31	1,6
Openbare orde	5	0,4	0	0
Zeden	5	0,4	81	4,1
Totaal	1222	100	2000	100

In het gebied van het Zuidplein is de aard van de meest voorkomende incidenten duidelijk anders. Zo valt op dat er in dit gebied veel APV overtredingen (8,6% ten opzichte van 4,6% bij de Dordtselaan) worden waargenomen en is het aantal incidenten onder de noemer alcohol (16,8%) zeer hoog te noemen. Ook dit komt overeen met het beeld dat de professionals schetsen. Op het Zuidplein is volgens hen vooral sprake van overlast van groepen (drinkende) jongeren, en alcohol- en drugsverslaafden.

Opvallend is dat professionals bijna allemaal drugsoverlast en straatprostitutie noemen als problemen die in beide gebieden speelden voor de komst van cameratoezicht. Het aantal waargenomen incidenten van, met name drugs-gerelateerde, overlast ligt in beide gebieden nog hoog, rond de tien procent. Daarmee is dit inderdaad een veelvoorkomend probleem te noemen.

Zedenincidenten, waarvan prostitutie de belangrijkste is, worden echter relatief weinig waargenomen rondom de Dordtselaan (4,1%) en praktisch niet rondom het Zuidplein.

2.4 Cameratoezicht en opvolging

In de cameratoezichtruimte wordt gekeken hoe opvolging kan worden gegeven aan de waargenomen incidenten. Soms worden incidenten doorgezet naar de meldkamer, soms lost een wijkteam van de politie ze op. De cameratoezichtruimte beschikt over cijfers met betrekking tot de wijze waarop waargenomen incidenten worden opgevolgd. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de manier waarop opvolging is gegeven aan de incidenten die plaatsvonden aan het Zuidplein en de Dordtselaan in de periode van juli 2007 tot en met november 2008.

De politie speelt vaak in op meldingen van de cameratoezichtruimte. Een incident wordt in de cameratoezichtruimte gesignaleerd en doorgezet naar de desbetreffende politieafdeling. De politie zelf is echter ook actief in het melden van incidenten. Dit gebeurt vanuit de meldkamer of vanuit de wijkteams. Na een melding van de politie wordt dan meegekeken in de cameratoezichtruimte en eventueel verdere actie ondernomen. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat de meldkamer een melding binnen heeft gekregen en aan de cameratoezichtruimte vraagt of zij de beelden er bij kunnen doorgeven. De waarnemingen van incidenten zijn hieronder weergegeven, uitgesplitst naar waar de melding vandaan kwam.

Tabel 2.2 Waargenomen incidenten naar waarnemer en gebied

	Zuidplein		Dordtselaan	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Eigen melding cameratoezichtruimte	696	57,0	857	42,9
Melding wijkteams/meldkamer	465	38,1	1000	50,0
Onbekend	61	5,0	143	7,2
Totaal	1222	100	2000	100

Niet van alle waarnemingen is specifiek geregistreerd wie de melding deed. Waar dit niet is gebeurd, zijn de waarnemingen ondergebracht in de categorie onbekend. Deze gevallen zijn onder andere te verklaren door overlap in de meldingen van de cameratoezichtruimte en de meldkamer. Harde conclusies zijn op grond van de tabel dan ook niet te trekken, maar er kan van uitgegaan worden dat de meldingen ongeveer gelijk over de politie en de cameratoezichtruimte zijn verdeeld.

Aan ongeveer zeventig procent van de incidenten wordt in de periode van juli 2007 tot en met november 2008 opvolging gegeven. Onderstaande tabel toont dat er iets vaker actie wordt ondernomen in de buurt van de Dordtselaan dan in de buurt van het Zuidplein. Het ontloopt elkaar echter niet veel. Geen actie wil zeggen dat men iets signaleert, maar dat door de minder of niet ernstige aard van de situatie actie overbodig is.

Tabel 2.3 Opvolging incidenten naar gebied

	Zuidplein		Dordtselaan	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Actie	965	67,2	1623	71,7
Geen actie	470	32,8	640	28,3
Totaal	1435	100	2263	100

Tabel 2.4 toont vervolgens de wijze waarop opvolging is gegeven aan een melding vanuit de cameratoezichtruimte. Daarbij moet worden vermeld dat sommige incidenten leiden tot opvolging door meerdere partijen. Dit leidt onvermijdelijk tot dubbeltellingen, waardoor de aantallen incidenten in deze tabellen een hoger totaal kennen dan de werkelijke aantallen zoals deze in tabel 2.1 werden gepresenteerd.

Tabel 2.4 Opvolging incidenten naar inzet en gebied

	Zuidplein		Dordtselaan	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Wachtcommandant*	512	35,7	715	31,6
Geen inzet	470	32,8	640	28,3
Meldkamer**	430	30,0	855	37,8
RET	13	0,9	4	0,2
Afhandeling supervisor	5	0,3	7	0,3
Fietsteam	3	0,2	20	0,9
Stadstoezicht	2	0,1	22	1,0
Totaal	1435	100	2263	100

* Leidt in 18 procent van de gevallen tot inzet van de wijkpolitie, in de overige gevallen wordt verdere opvolging niet nodig geacht.

** Leidt in 97 procent van de gevallen tot inzet van een busje directe hulpverlening, in de overige gevallen wordt verdere opvolging niet nodig geacht.

Incidenten met een hoge prioriteit worden doorgegeven aan de meldkamer Directe Hulpverlening, als er iets minder spoed vereist is, wordt de wachtcommandant ingeschakeld. Van de incidenten waaraan opvolging wordt gegeven, worden de meeste incidenten voor het Zuidplein doorgezet naar de wachtcommandant. Voor de Dordtselaan wordt het vaakst doorgeschakeld naar de meldkamer. Zowel de wachtcommandant als de meldkamer kan meekijken met de beelden die vanuit de cameratoezichtruimte bij hen binnenkomen. Zo kan men goed inschatten welke inzet nodig is en de meldingen doorzetten naar een busje van de Directe Hulpverlening of de wijkpolitie. Incidenten worden vaker opgevolgd vanuit de meldkamer dan via de wachtcommandant. Waarschijnlijk is dit het gevolg van de ernst van de incidenten. Ernstige incidenten zullen vaker naar de meldkamer Directe Hulpverlening worden doorgezet dan naar de wachtcommandant, omdat snellere actie is vereist. De inzet van overige toezichthouders of de gemeente aan de hand van de camerabeelden is verwaarloosbaar. Alles bij elkaar gebeurt dit in nog geen procent van de gevallen (zie inzet RET en stadstoezicht in tabel 2.4). De professionals geven wel aan dat het de bedoeling is dat dit in de toekomst veel vaker zal gebeuren.

2.5 Cameratoezicht en opsporing

Uiteindelijk kan cameratoezicht ook leiden tot opsporing en vervolging van overtreders en criminelen. Dit wordt vooral door politiemedewerkers zelfs genoemd als een van de belangrijkste doelen van cameratoezicht, het verhogen van de pakkans en de uiteindelijke vervolging.

Men geeft aan dat camerabeelden een sterke troef in handen van het Openbaar Ministerie zijn in de rechtbank. Waar men vroeger af moest gaan op getuigenverklaringen spreken de beelden nu voor zich. Zoals een van de professionals het raak formuleert: 'Eén getuige is geen getuige en vier getuigen hebben allemaal een ander verhaal, nu is er maar één verhaal en dat is het verhaal dat door de beelden wordt verteld.' Hoe vaak camerabeelden in de rechtszaal worden gebruikt, is onbekend.

Ook over de mate waarin camerabeelden worden gebruikt bij de opsporing is niet veel bekend. Vanuit de cameratoezichtruimte beschikt men alleen voor het gehele district Charlois, waar beide cameragebieden grotendeels onder vallen, over cijfers met betrekking tot opsporingsverzoeken. Van juli tot en met december 2007 werden in totaal 61 verzoeken om camerabeelden gedaan in het kader van de opsporing. Van januari tot en met november 2008 waren dit er 215. In het licht van 3222 waargenomen incidenten in beide periodes samen worden 276 opsporingsverzoeken door betrokkenen een respectabel aantal genoemd. In 2007 werd voor de gehele gemeente Rotterdam gecijferd dat opsporingsverzoeken in 75 procent van de gevallen leiden tot een positief resultaat.²

2.6 Knel- en verbeterpunten

Verplaatsing

Wanneer professionals wordt gevraagd of er verplaatsing van de problematiek plaatsvindt, geeft men vrijwel unaniem aan dat de overlast en criminaliteit zich verplaatst naar plaatsen zonder camera's. Dit kan gaan om andere, omliggende straten, maar ook hoekjes net buiten het zicht van de camera's worden genoemd. De straten in de omgeving van de Dordtselaan waarheen de problematiek lijkt te zijn verplaatst, zijn de Boelstraat, de Wolphaertsbocht en de, meestgenoemde, Bas Jungeriusstraat. Ook het metrostation Maashaven wordt genoemd in deze buurt. Aan de kant van het Zuidplein ziet men verplaatsing naar de nabijgelegen buurt Carnisse en in de richting van Ahoy.

De leemtes van het cameratoezichtgebied zijn intussen door de plaatsing van drie nieuwe camera's grotendeels opgevuld. Zo kunnen mensen worden gevolgd tussen verschillende toezichtgebieden, daar waar mensen eerder een tijdje buiten beeld waren. De meeste betrokkenen zien in dat er altijd leemtes

² Jaarrapportage 2007 Cameratoezicht Rotterdam, p.10.

in het cameratoezichtgebied zullen blijven en realiseren zich daarbij dat niet ieder hoekje van Rotterdam met camera's in de gaten kan worden gehouden.

Koppeling

Een verbeterpunt ten aanzien van de huidige praktijk in het cameratoezicht zou volgens meerdere betrokkenen de koppeling van meer systemen zijn. Momenteel is er, zoals eerder vermeld, al een koppeling van het systeem van de RET met dat van de politie. Een koppeling met het private toezicht van Trigion is er echter nog niet. Ook daar wordt aan gewerkt.

Medewerkers toezichtruimte

Bij het volgen van mensen zouden de medewerkers van de cameratoezichtruimte beter de weg moeten weten in de buurt, zo geven verschillende betrokkenen aan. Nu komt het nog wel eens voor dat zij niet voorzien wat iemand gaat doen, terwijl een bekende met de buurt meteen weet welke richting iemand waarschijnlijk zal kiezen. Ook de districtsgrenzen van districten 9 en 10 zijn op dit moment niet altijd even helder bij de medewerkers van de cameratoezichtruimte. Daardoor komen meldingen soms in het verkeerde politiedistrict terecht. Meer aandacht voor de districtsgrenzen in de training van medewerkers van de cameratoezichtruimte is daarom nodig.

Personeel

Zowel binnen als buiten de politieorganisatie klinkt het geluid dat er te weinig personeel beschikbaar is. Een van de wijkagenten uit de buurt van het Zuidplein geeft aan door tijd- en personeelstekort nog nooit een bezoek aan de centrale cameratoezichtruimte te hebben gebracht. Dit biedt voor wijkteams een mogelijkheid om een incident uit hun buurt terug te kijken en daar lering uit te trekken. Het is daarom belangrijk dat hier tijd en personeel voor wordt vrijgemaakt. Het uitkijken van de beelden kan de agenten in staat stellen in de toekomst beter op de lokale situatie in te spelen.

Omgevingsfactoren

Andere bepalende factoren voor effectief cameratoezicht zijn vooral als omgevingsfactoren aan te duiden. Zo wijzen de meeste professionals erop dat cameratoezicht wordt toegepast binnen een pakket van maatregelen. De combinatie van maatregelen maakt het beleid effectief. Daar hoort bijvoorbeeld ook een schoon straatbeeld bij. Waar de netheid van het straatbeeld te wensen overlaat, zullen veel mensen zich onveiliger voelen, zo is de gedachte. Het motto dat de gemeente Rotterdam in deze voert, luidt 'schoon, heel en veilig'.

2.7 Conclusie

In een centrale cameratoezichtruimte worden in Rotterdam camerabeelden vanuit praktisch de gehele stad bekeken. Sinds juli 2007 is er ook camera-toezicht in de deelgemeente Charlois. Rondom het Zuidplein en de Dordtse-
laan zijn in totaal 28 camera's opgesteld. Incidenten die in deze gebieden vooral worden waargenomen, zijn alcohol- en drugsgerelateerde incidenten, geweldsincidenten en verkeersincidenten. De problematiek waar de buurt mee kampt(e) valt, de verkeersincidenten daargelaten, ook in deze categorieën. In zeventig procent van de gevallen wordt meteen opvolging gegeven aan een incident dat wordt gesignaleerd. Daarnaast worden zaken geregistreerd om in een later stadium gebruikt te worden voor opsporings- en vervolgingsdoel-einden. In totaal werden 276 opsporingsverzoeken gedaan bij de camera-toezichtruimte in de periode van juli 2007 tot en met november 2008.

3 OBJECTIEVE VEILIGHEID

Zoals eerder gezegd, is het bevorderen van de veiligheid voor bewoners, passanten en gebruikers van de gebieden rondom Zuidplein en Dordtselaan een van de belangrijkste doelen van het cameratoezicht. Veiligheid valt te bezien als objectieve veiligheid, te meten aan het aantal incidenten en de pakkans, zoals dat in dit hoofdstuk centraal zal staan. Daarnaast is subjectieve veiligheid nog te onderscheiden. Dit is vooral af te meten aan de veiligheidsgevoelens van mensen en komt in hoofdstuk 4 aan bod.

3.1 Incidenten in politiecijfers

Politiecijfers laten een beeld zien van het aantal en de aard van de incidenten die plaatsvinden. Hieronder zijn incidenten gepresenteerd zoals deze door de Rotterdamse politie zijn geregistreerd. Daarbij wordt alles meegenomen, inclusief politieoptreden. Deze laatste categorie incidenten is het grootst en is hieronder geschaard onder het kopje 'openbare orde/politieoptreden'. Ook de categorie overige misdrijven is een grote categorie, waaronder zeer diverse (kleine) incidenten vallen.

Tabel 3.1 Incidenten Zuidplein/Dordtselaan 2006-2008

Incident	2006/2007	2007/2008	Verandering (%)
Openbare orde/politieoptreden	23281	11405	-51,0
Overige misdrijven	7231	861	-88,1
Verkeer	1469	1087	-26,0
Alcohol	850	488	-42,6
Verdacht gedrag	698	264	-62,2
Diefstal zonder geweld	346	355	2,6
Overtreding APV	265	187	-29,4
Overlast	180	115	-36,1
Geweld	131	101	-22,9
Vernieling	68	42	-38,2
Ruzie zonder geweld	64	35	-45,3
Hulpverlening	50	38	-24,0
Zeden	12	7	-41,7
Overlast jeugd	9	14	55,6
Diefstal met geweld	5	7	40,0
Schoon en heel	0	2	-
Totaal	34659	15008	-56,7

Wanneer alle, zoals in de tabel getoonde, incidenten worden meegenomen, kan een daling van 56,7 procent worden waargenomen in de periode van 1 juli 2007 tot en met 1 juli 2008 ten opzichte van dezelfde periode een jaar daarvoor op de Dordtselaan en het Zuidplein. Dit is, afgezet tegen een daling van één procent in de gehele regio Rotterdam-Rijnmond en een lichte stijging van

eveneens één procent voor het politiedistrict 10 (Charlois), een flinke daling. Als er wordt gefilterd op de restcategorieën openbare orde en overige misdrijven, zoals die hierboven werden benoemd, blijft nog steeds een afname van het aantal incidenten aan de Dordtselaan en het Zuidplein van bijna 34 procent staan. Een geringe toename is daarbinnen wel te zien op het gebied van diefstal (met en zonder geweld) en jeugdoverlast. Het gaat hier echter om kleine aantallen.

3.2 Slachtofferschap en aangiften

Aan de hand van aangiftecijfers kan een beeld worden geschetst van het slachtofferschap in de cameratoezichtgebieden. Waar de enquêtecijfers uit dit onderzoek laten zien dat gemiddeld slechts ongeveer de helft van de slachtoffers aangifte doet, zijn de aangiftecijfers een onderschatting van het feitelijke slachtofferschap in de buurten.¹ Evengoed geven zij wel een indicatie.

Tabel 3.2 Aangiftecijfers Dordtselaan en Zuidplein 2006-2008

Incident	2006/2007	2007/2008	Verandering (%)
Diefstal zonder geweld	293	253	-13,7
Geweld	51	47	-7,8
Diefstal met geweld	4	4	0,0
Ruzie zonder geweld	40	43	7,5
Vernieling	47	32	-31,9
Verkeer	13	14	7,7
Zeden	9	4	-55,6
Oplichting/fraude/bedrog	17	16	-5,9
Vermiste goederen	214	209	-2,3
Overige misdrijven	12	1	-91,7
Totaal	700	623	-11,0

In de tabel hierboven wordt een beeld geschetst van de aangiftecijfers voor de straten Zuidplein en Dordtselaan. De verzamelde gegevens hebben betrekking op het jaar voor invoering van het cameratoezicht in de gebieden, van 1 juli 2006 tot 1 juli 2007, en het jaar na de invoering, van 1 juli 2007 tot 1 juli 2008. Tabel 3.2 laat de cijfers zien voor de Dordtselaan en het Zuidplein bij elkaar opgeteld. Het aantal aangiften in de Dordtselaan en het Zuidplein is in de periode 2007/2008 met elf procent gedaald ten opzichte van dezelfde periode een jaar daarvoor. De aangiftecijfers van politiedistrict 10, waarbinnen de cameragebieden vallen, laten eenzelfde beeld zien. Het aantal aangiften in dit gebied daalt echter minder sterk, namelijk met zo'n vijf procent. Opvallend is dat het aantal aangiften van geweldsdelicten in het district sterk stijgt, terwijl dit niet geldt voor de cameragebieden. Van zowel puur geweld als diefstal met geweld wordt in het district in 2007/2008 aanmerkelijk meer melding gemaakt dan in 2006/2008. De aangifte voor de gehele regio Rotterdam-Rijnmond in

¹ Zie hoofdstuk 4.

dezelfde perioden blijft ongeveer gelijk. Er is over het gehele spectrum een toename van 0,2 procent te zien.

3.3 Conclusie

De belangrijkste incidenten die de politie waarneemt, zijn te vinden op het vlak van verkeer, alcohol- en drugsoverlast en diefstal. Zowel op grond van het aantal incidenten dat de politie registreerde als de aangiftecijfers moet worden geconcludeerd dat er veel minder criminaliteit waarneembaar is in de gebieden rondom het Zuidplein en de Dordtselaan in 2007/2008 ten opzichte van het jaar daarvoor.

4 SUBJECTIEVE VEILIGHEID

Politiecijfers laten naar min of meer objectieve maatstaven zien hoe veilig het ergens is. Minstens zo belangrijk is het dat mensen zich ergens veilig voelen. Dit hangt samen met slachtofferschap, maar vele andere factoren kunnen van invloed zijn op het veiligheidsgevoel van burgers op straat. Daarbij moet worden gedacht aan een schone omgeving, de aanwezigheid van politie en uiteraard cameratoezicht.

4.1 Bekendheid met cameratoezicht

Om de mening van bewoners van het gebied rond de Dordtselaan en het Zuidplein te peilen, zijn ongeveer 1500 vragenlijsten in de buurt verspreid. De nettorespons op deze enquête kwam uit op 273 respondenten, ongeveer gelijk over de buurten verdeeld. Ook passanten zijn in beide gebieden gevraagd naar hun ervaringen en gevoelens ten aanzien van de veiligheid ter plaatse. Daarbij is gestreefd naar in totaal 200 respondenten. Uiteindelijk zijn 207 passanten bevraagd.

Allereerst is zowel aan bewoners als passanten gevraagd naar de bekendheid met cameratoezicht. Zoals onderstaande tabel laat zien, is het overgrote deel van de bewoners (ongeveer 90%) bekend met het feit dat er in hun buurt toezicht wordt gehouden met behulp van camera's.

Tabel 4.1 Bekendheid bewoners met cameratoezicht (n=267)

Bekendheid met cameratoezicht	Zuidplein (n=125)	Dordtselaan (n=142)	Totaal
Ik weet dat er camera's zijn maar niet waar ze precies hangen	49,6	46,5	47,9
Ik weet dat er camera's zijn en waar ze precies hangen	36,8	46,5	41,9
Ik wist niet dat er camera's in de buurt hangen	13,6	7,0	10,1
Totaal	100	100	100

Zoals te verwachten is, zijn passanten minder bekend met het feit dat er cameratoezicht is geplaatst dan bewoners. Van de passanten is zo'n 53 procent op de hoogte van het cameratoezicht, tegenover 90 procent van de bewoners. Onder bewoners denkt bijna 42 procent de cameralocaties te kunnen aanwijzen.

Tabel 4.2 Bekendheid passanten met cameratoezicht (n=207)

Bekendheid met cameratoezicht	Zuidplein (n=104)	Dordtselaan (n=103)	Totaal
Ik weet dat er camera's zijn maar niet waar ze precies hangen	46,2	33,0	39,6
Ik weet dat er camera's zijn en waar ze precies hangen	13,5	13,6	13,5
Ik wist niet dat er camera's in de buurt hangen	40,4	53,4	46,9
Totaal	100	100	100

4.2 Veiligheidsgevoelens van bewoners

Aan de bewoners is onder andere gevraagd in hoeverre ze zich veilig voelen op straat, in de buurt waar zij woonachtig zijn en net daarbuiten. Dit leverde de volgende resultaten op.

Tabel 4.3 Veiligheid op straat (n=273)

Veiligheid	Zuidplein (n=127)	Dordtselaan (n=146)	Totaal
Zeer veilig	1,6	2,1	1,8
Veilig	41,7	30,1	35,5
Noch veilig, noch onveilig	41,7	43,8	42,9
Onveilig	12,6	17,1	15,0
Zeer onveilig	2,4	4,8	3,7
Weet niet / niet van toepassing	0,0	2,1	1,1
Totaal	100	100	100

In totaal voelt 18,7 procent van de bewoners zich onveilig op straat. In de eigen buurt voelen minder mensen zich veilig (zie tabel 4.4). 20,8 procent van de bewoners van het gebied rondom het Zuidplein geeft aan zich onveilig te voelen. Van de bewoners op en rond de Dordtselaan voelt zelfs 28 procent zich onveilig.

Tabel 4.4 Veiligheid in de eigen buurt (n=268)

Veiligheid	Zuidplein (n=125)	Dordtselaan (n=143)	Totaal
Zeer veilig	2,4	2,8	2,6
Veilig	40,0	26,6	32,8
Noch veilig, noch onveilig	36,8	41,3	39,2
Onveilig	18,4	23,8	21,3
Zeer onveilig	2,4	4,2	3,4
Weet niet / niet van toepassing	0,0	1,4	0,7
Totaal	100	100	100

Van de bewoners van het Zuidplein voelt 22,1 procent zich onveilig net buiten de eigen buurt en daarmee onveiliger dan binnen de eigen buurt (20,8%). Bewoners van de Dordtselaan voelen zich juist veiliger net buiten de eigen buurt, zo lijkt het (zie tabel 4.5). 23,8 procent voelt zich onveilig net buiten de eigen buurt, tegenover 28 procent in de eigen buurt.

Tabel 4.5 Veiligheid net buiten de eigen buurt (n=270)

Veiligheid	Zuidplein (n=127)	Dordtselaan (n=143)	Totaal
Zeer veilig	1,6	1,4	1,5
Veilig	22,0	23,1	22,6
Noch veilig, noch onveilig	51,2	48,3	49,6
Onveilig	19,7	19,6	19,6
Zeer onveilig	2,4	4,2	3,3
Weet niet / niet van toepassing	3,1	3,5	3,3
Totaal	100	100	100

Nadat bewoners is gevraagd naar hun veiligheidsgevoelens, is er ook nagegaan of bewoners zich veiliger voelen omdat er camera's in de buurt hangen. De onderstaande tabel toont de resultaten op die vraag.

Tabel 4.6 Veiliger gevoel door camera's (n=228)

Ik voel me veiliger omdat er camera's hangen	Zuidplein (n=116)	Dordtselaan (n=112)	Totaal
Helemaal mee eens	38,8	30,4	34,6
Mee eens	31,0	38,4	34,6
Neutraal	18,1	15,2	16,7
Mee oneens	5,2	8,9	7,0
Helemaal mee oneens	5,2	6,3	5,7
Weet niet	1,7	0,9	1,3
Totaal	100	100	100

De meerderheid van de respondenten (69,2%) voelt zich veiliger omdat er camera's in de buurt hangen. Daarmee lijkt de laatste doelstelling, met betrekking tot de bevordering van de veiligheidsgevoelens, voor een deel te zijn gehaald.

4.3 Veiligheidsgevoelens van passanten

Ook aan passanten op de Dordtselaan en het Zuidplein is een vragenlijst voorgelegd. Het feit dat passanten in mindere mate bekend zijn met de aanwezigheid van cameratoezicht, komt waarschijnlijk voort uit hun algemene onbekendheid met de buurt. Waar veiligheidsgevoelens mede voortkomen uit beeldvorming is dit te zien in de veiligheidsbeleving van de passanten. 71

procent van de passanten voelt zich veilig in de gebieden. Dit ten opzichte van ongeveer 35 procent van de bewoners.

Tabel 4.7 Veiligheid in deze buurt (n=207)

Veiligheid	Zuidplein (n=104)	Dordtselaan (n=103)	Totaal
Zeer veilig	5,8	4,9	5,3
Veilig	67,3	64,1	65,7
Noch veilig, noch onveilig	9,6	8,7	9,2
Onveilig	13,5	14,6	14,0
Zeer onveilig	2,9	3,9	3,4
Weet niet/niet van toepassing	1,0	3,9	2,4
Totaal	100	100	100

57,3 procent van de passanten voelt zich veiliger omdat er camera's hangen op de Dordtselaan en het Zuidplein. Dit is een lager percentage dan onder bewoners, maar de passanten voelen zich zoals hierboven geschetst dan ook al veiliger dan de bewoners. Het cameratoezicht draagt hier maar gedeeltelijk aan bij.

Tabel 4.8 Veiliger gevoel door camera's (n=206)

Ik voel me veiliger omdat er camera's hangen	Zuidplein (n=104)	Dordtselaan (n=102)	Totaal
Helemaal mee eens	28,8	24,5	26,7
Mee eens	27,9	33,3	30,6
Neutraal	4,8	8,8	6,8
Mee oneens	26,9	21,6	24,3
Helemaal mee oneens	11,5	9,8	10,7
Weet niet	0,0	2,0	1,0
Totaal	100	100	100

4.4 Veiligheidsindex Rotterdam

Ook de gemeente Rotterdam meet de veiligheid in de gemeente aan de hand van een bevolkingsenquête die aan het begin van ieder jaar wordt verspreid. Hieruit volgt de veiligheidsindex, rapportcijfers met betrekking tot de door burgers ervaren veiligheidssituatie in de stad. De gehele stad Rotterdam scoorde in de laatste meting, van 2008, een 7.3. Waar dit in 2001 nog een 5.6 was, kan men spreken van een positieve ontwikkeling. Maar geldt deze positieve ontwikkeling ook voor de gebieden die dit onderzoek beslaat?

Voor de buurten Tarwewijk (Dordtselaan en omgeving) en Zuidplein worden in de veiligheidsindex aparte cijfers berekend. Ook voor Bloemhof, waar één zijde van de Dordtselaan onder valt, zijn cijfers bekend. De onderstaande tabel

laat de algemene veiligheidssituatie in de beleving van de Rotterdamse burgers zien in deze wijken.

Tabel 4.9 Veiligheidsindex cameratoezichtgebieden

	2004	2005	2006	2007
Charlois	5.5	5.4	5.8	5.9
Tarwewijk	4.8	4.3	5.3	4.6
Zuidplein	4.9	4.9	4.4	4.7
Bloemhof	4.5	4.3	5.5	5.1

Bron: Veiligheidsindex Rotterdam 2008

Met een score van respectievelijk 4.6 en 4.7 worden de Tarwewijk en het Zuidplein in het kader van de Rotterdamse Veiligheidsindex door de gemeente aangemerkt als probleemgebieden. Bloemhof wordt met een 5.1 bestempeld als een bedreigd gebied. In 2007 is het beeld in de Tarwewijk op alle elementen verslechterd, met uitzondering van diefstal. Voor het Zuidplein is op het vlak van de diefstallen juist vooruitgang geboekt, evenals met betrekking tot vandalisme, inbraak en geweld. De drugs- en jongerenoverlast is er hetzelfde gebleven. In Bloemhof is het op bijna alle elementen achteruitgegaan ten opzichte van de vorige meting. Op langere termijn is echter een vooruitgang zichtbaar.

Sinds juli 2007 is er cameratoezicht in de gebieden. Het effect hiervan op de veiligheidsgevoelens is in de cijfers over 2007 zoals verwacht nog niet merkbaar. Het cameratoezicht was toen pas een halfjaar operationeel. Wellicht dat de cijfers over 2008, die in maart 2009 verschijnen, een ander beeld schetsen.

4.5 Slachtofferschap van bewoners

Landelijke cijfers van het CBS laten zien dat ongeveer 26 procent van de burgers slachtoffer werd van een of meerdere delicten. Voor de politieregio Rotterdam-Rijnmond ligt dit percentage volgens de CBS-cijfers tegen de dertig procent.¹

Men is in de enquêtes eveneens rechtstreeks gevraagd naar slachtofferschap. Daarbij moet overigens worden vermeld dat slachtofferschap niet altijd slachtofferschap van een strafbaar feit hoeft te betekenen. Het gaat namelijk om alle delicten en voorvallen waar men slachtoffer van zegt te zijn geweest. Een derde van de bewoners geeft aan wel eens het slachtoffer te zijn geweest van een of meerdere delicten. Dit ligt dus boven het landelijk gemiddelde van 26 procent, maar niet veel hoger dan het Rotterdams gemiddelde van 30 procent. Het cijfer ligt hoger in het gebied van de Dordtselaan dan in het gebied van het Zuidplein. Van de bewoners van de Dordtselaan en omgeving geeft 37,6

¹ CBS Statline, gebaseerd op Veiligheidsmonitor Rijk (2007/2008).

procent aan in het afgelopen jaar het slachtoffer te zijn geweest van een of meerdere delicten. Rondom het Zuidplein geldt dit voor 27,8 procent van de bewoners.

Tabel 4.10 Slachtofferschap bewoners (n=272)

Slachtoffer	Zuidplein (n=126)	Dordtselaan (n=146)	Totaal
Ja, van 1 delict	14,3	21,2	18,0
Ja, van meerdere delicten	13,5	16,4	15,1
Nee	72,2	62,3	66,9
Totaal	100	100	100

Van de slachtoffers doet niet iedereen aangifte. 64 procent doet dat wel, zij het dat de helft niet van alle delicten aangifte deed waar zij mee te maken hadden. Aangiftecijfers zullen echter geen exact beeld geven van wat er in een buurt gebeurt.

Tabel 4.11 Aangiften/meldingen van delicten door bewoners (n=86)

Aangifte/melding	Aantal	Percentage
Ja, ik heb van het delict/alle delicten melding gemaakt	27	31,4
Ja, ik heb melding gemaakt, maar niet van alle delicten	28	32,6
Nee, ik heb geen melding bij de politie gemaakt	31	36,0
Totaal	86	100

4.6 Slachtofferschap van passanten

Waar 33 procent van de bewoners aangeeft in het afgelopen jaar het slachtoffer te zijn geworden van een of meerdere delicten in de buurt is dat ongeveer tien procent van de passanten. Dit is logisch, want men is uitsluitend gevraagd naar het slachtofferschap in de buurten van het onderzoek. Omdat dit grotendeels niet de leefomgeving van de respondenten betreft, is een lager percentage te verwachten.

Tabel 4.12 Slachtofferschap passanten (n=207)

Slachtoffer	Zuidplein (n=104)	Dordtselaan (n=103)	Totaal
Ja, van 1 delict	10,6	7,8	9,2
Ja, van meerdere delicten	1,0	1,0	1,0
Nee	88,5	91,3	89,9
Totaal	100	100	100

Opvallend is hier nog wel dat de slachtoffercijfers voor Zuidplein en Dordtselaan onder passanten vrijwel gelijk zijn. Dit terwijl de aantallen bezoekers voor beide gebieden sterk verschillen. Op en rond het Zuidplein is het doorgaans veel drukker met passanten dan aan de Dordtselaan.

Ten slotte deed ruim 41 procent van de passanten aangifte. Dit ten opzichte

van 64 procent van de bewoners die slachtoffer werden van een delict.

Tabel 4.13 Aangiften/meldingen van delicten door passanten (n=17)

Aangifte/melding	Aantal	Percentage
Ja, ik heb van het delict/alle delicten melding gemaakt	7	41,2
Nee, ik heb geen melding bij de politie gemaakt	10	58,8
Totaal	17	100

4.7 Aard van delicten

Hierboven werd al duidelijk hoeveel bewoners en passanten slachtoffer werden van een delict of een voorval in de cameragebieden. Over het aantal en de aard van de delicten zijn de respondenten ook bevraagd. Bewoners maken in de vragenlijst melding van in totaal 188 delicten, passanten van 23. De meest voorkomende voorvallen betreffen een dreigende sfeer of verbale agressie. Daarnaast zijn bewoners erg vaak slachtoffer van diefstal of inbraak.

Tabel 4.14 Aantal en soort delicten

Delict/voorval	Aantal onder bewoners	Aantal onder passanten
Dreigende sfeer	44	8
Verbale agressie	41	2
Overig	31	5
Diefstal uit auto	20	2
Diefstal van fiets/brommer/auto	15	0
Inbraak in woning	15	2
Lichamelijk geweld	10	1
Zakkenrollerij	6	2
Straatroof	6	1
Totaal	188	23

Door alle betrokken worden dezelfde soorten delicten genoemd. Jongeren- en drugsoverlast, geweld en diefstal (met geweld) zijn de meest voorkomende delicten in de gebieden. Daarbij ligt het zwaartepunt voor het Zuidplein op de overlast. Rondom de Dordtselaan wordt het aantal geweldsdelicten vaker genoemd. Ook het type dader wordt vaak hetzelfde omschreven. Zo wijzen veel betrokkenen junks, hangeuged en bedelaars aan als de overlast-veroorzakers.

4.8 Effect cameratoezicht

Of een terugloop in het aantal aangiften of incidenten ook daadwerkelijk is toe te schrijven aan de invoering van cameratoezicht, is moeilijk te zeggen. Cameratoezicht wordt, zoals eerder gezegd, altijd ingevoerd binnen een pakket van maatregelen. Sterker nog, voordat cameratoezicht mag worden ingevoerd, moet men al de nodige andere zaken hebben ondernomen om de wijkproblematiek een halt toe te roepen. Extra politie-inzet, preventief fouilleren of andere preventieve maatregelen naast cameratoezicht kunnen dus evengoed worden aangewezen als oorzaak van een terugloop in slachtofferschap.

Wel kan er ook hier worden gekeken naar de mening van bewoners en passanten ten aanzien van de effectiviteit van cameratoezicht. In combinatie met de politiecijfers kan daaruit een voorzichtig oordeel worden opgemaakt over de werkelijke effectiviteit van het cameratoezicht. Aan zowel bewoners als bezoekers van de gebieden rondom de Dordtselaan en het Zuidplein is gevraagd of zij van mening zijn dat er minder delicten worden gepleegd in het gebied als gevolg van het cameratoezicht. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de resultaten.

Tabel 4.15 Minder delicten door cameratoezicht?

Minder delicten door cameratoezicht	Bewoners		Passanten	
	Zuidplein (n=120)	Dordtselaan (n=108)	Zuidplein (n=103)	Dordtselaan (n=101)
Helemaal mee eens	20,0	13,9	14,6	13,9
Mee eens	25,8	28,7	40,8	28,7
Neutraal	18,3	25,9	8,7	7,9
Mee oneens	11,7	6,5	10,7	22,8
Helemaal mee oneens	4,2	6,5	10,7	11,9
Weet niet	20,0	18,5	14,6	14,9
Totaal	100	100	100	100

Van de bewoners van het Zuidplein en omgeving is bijna 46 procent van mening dat er minder delicten worden gepleegd door de komst van cameratoezicht. Van de passanten op het Zuidplein is zelfs ruim 55 procent die mening toegedaan. Op en rond de Dordtselaan zijn zowel voorbijgangers als bewoners negatiever. Onder hen denkt ongeveer 43 procent dat de komst van cameratoezicht heeft geleid tot minder delicten. Er kan dus voorzichtig worden geconcludeerd dat er rondom het Zuidplein meer de indruk bestaat dat cameratoezicht daadwerkelijk bijdraagt aan het terugdringen van het aantal delicten dan rondom de Dordtselaan.

4.9 Verplaatsing

Verplaatsing van de overlast en criminaliteit naar andere gebieden kwam eerder al aan bod. Professionals, zo bleek, zijn van mening dat de overlast en criminaliteit zich verplaatsen naar omliggende gebieden zonder camera's. Dit heeft er onder andere toe geleid dat nieuwe camera's werden geplaatst in enkele van deze gebieden. De vraag of verplaatsing van de problematiek zich voordoet, is ook voorgelegd aan bewoners en passanten. Daarbij komt aan bod of er volgens bewoners en passanten een verplaatsing van de problemen zichtbaar is en zo ja, waarheen?

Tabel 4.16 Verplaatsing volgens bewoners en passanten

Verplaatsing	Bewoners		Passanten	
	Zuidplein (n=126)	Dordtselaan (n=145)	Zuidplein (n=101)	Dordtselaan (n=99)
Ja	19,0	26,2	45,5	42,4
Nee	12,7	15,2	18,8	21,2
Weet niet	68,3	58,6	35,6	36,4
Totaal	100	100	100	100

Zoals bovenstaande tabel laat zien, weet het overgrote deel van de bewoners niet of verplaatsing van de problemen zich voordoet. In de Dordtselaan en omgeving hebben de bewoners sterker het idee dat er verplaatsing van de problematiek optreedt dan in het gebied rondom het Zuidplein. Onder passanten leeft die indruk met name. Respectievelijk 45,5 en 42,4 procent van de passanten op het Zuidplein en de Dordtselaan geeft aan dat zij denken dat de problematiek zich verplaatst.

De respondenten konden op de vragenlijst, waar zij dachten dat er verplaatsing was, ook aangeven waarheen de problemen zich volgens hen verplaatsten. Een snelle inventarisatie van deze antwoorden levert de volgende resultaten op. Veel mensen noemen het Zuidplein en de Dordtselaan zelf en in het bijzonder de metrostations in de buurt, Zuidplein en Maashaven, als plaatsen waar nu meer problemen zijn. Straten die daarnaast drie keer of meer worden genoemd, zijn: Strevelsweg, Bas Jungeriusstraat, Millinxstraat en Moerkerkestraat. Ten slotte geeft een groot deel van de respondenten aan dat de problemen naar 'elders' of 'daar waar geen camera's zijn' zijn verplaatst, in het midden houdend waar dit volgens hen precies is. Opvallend is wel dat enkele straten ook terugkwamen in gesprekken met professionals. Zowel de Bas Jungeriusstraat als de beide metrostations worden ook door hen genoemd als plaatsen waar de problemen zich naartoe hebben verplaatst. Voor een deel zijn dit dan ook de plaatsen waar men onlangs nieuwe camera's heeft geïnstalleerd.

4.10 Conclusie

Een overgrote meerderheid van de geïnterviewde bewoners en passanten geeft aan dat men zich veiliger voelt doordat er camera's zijn. Cameratoezicht heeft dus een positief effect op de subjectieve veiligheid. Daarbij moet de kanttekening worden geplaatst dat nog een grote groep aangeeft zich onveilig te voelen. Ook de Rotterdamse Veiligheidsindex 2008 laat dit beeld zien. Ten tijde van de meting hiervan was het cameratoezicht echter nog maar een halfjaar ingevoerd, de Veiligheidsindex 2009 moet uitsluitsel geven of er verbetering is opgetreden. Met name onder passanten is er in de bekendheid met het cameratoezicht nog ruimte voor verbetering.

Vervolgens geven bewoners en passanten aan in de buurt van het Zuidplein en de Dordtselaan voornamelijk het slachtoffer te zijn geworden van een dreigende sfeer of verbale agressie. Zij denken dat er minder delicten worden gepleegd doordat er cameratoezicht is. Vooral onder bewoners zijn de slachtoffercijfers echter nog steeds hoger dan gemiddeld in Rotterdam of in heel Nederland. Daarnaast geven bewoners en professionals, maar met name passanten, aan dat er verplaatsing van de problematiek plaatsvindt naar omliggende straten zonder camera's. De problemen nemen dus sterk af in het gebied, maar zijn zeker nog niet weg.

5 OPVATTINGEN OVER CAMERATOEZICHT

Wil de inzet van cameratoezicht een succes zijn, is het ook belangrijk dat mensen die met cameratoezicht te maken krijgen er positief over zijn. Ook de meningen over cameratoezicht zijn onder betrokkenen gepeild. De opvattingen van professionals, bezoekers en passanten die in de gebieden rondom het Zuidplein en de Dordtselaan met cameratoezicht te maken hebben, staan in dit hoofdstuk centraal.

5.1 Voor of tegen cameratoezicht?

Bewoners en passanten zijn positief over cameratoezicht. Respectievelijk 88,2 en 88,9 procent is voor cameratoezicht. De bewoners zijn daarin enthousiaster dan de passanten, 64,3 procent van de bewoners geeft aan het helemaal eens te zijn met de stelling 'Ik ben voor cameratoezicht'.

Tabel 5.1 Stelling: Ik ben voor cameratoezicht

Voor cameratoezicht	Percentage bewoners (n=238)	Percentage passanten (n=206)
Helemaal mee eens	64,3	48,1
Mee eens	23,9	40,8
Neutraal	6,7	4,9
Mee oneens	2,9	4,9
Helemaal mee oneens	1,7	1,5
Weet niet	0,4	0,0
Totaal	100	100

De mening van professionals ten aanzien van cameratoezicht is te kenschetsen als overwegend zeer positief. Uit de interviews met medewerkers van de politie en de gemeente, maar ook met een schooldirecteur en iemand van de ondernemersvereniging blijkt dat men erg blij is met de inzet van cameratoezicht in de buurt. De politie wijst daarbij op de effectiviteit van het middel, die zich vertaalt in een hogere pakkans en een veiligere werkomgeving voor collega's. Ook de andere betrokkenen hebben het idee dat de buurt veiliger is geworden en dat cameratoezicht een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het terugdringen van de overlast. Daarom zijn zij voorstander van cameratoezicht.

5.2 Privacy

In de cameratoezichtruimte wordt veel gedaan om privacyproblemen te voorkomen. Om de privacy van mensen te beschermen, zijn grijze vlakken (zogenaamde blankings) in de beelden aangebracht, op de plekken waar het privédomein van bewoners in beeld wordt gebracht. Daarnaast worden medewerkers getraind en gecontroleerd in het uitkijken van de beelden. Daarbij neemt het uitsluitend uitkijken van 'relevante' beelden een centrale plaats in. Ook in de meldkamer Directe Hulpverlening, waar men de beelden kan meekijken, hanteert men een dergelijk beleid. Betrokkenen geven verder aan dat er vanuit de buurt weinig klachten zijn ten aanzien van de privacy. 'Niks te verbergen, niks te verliezen', zo verwoordt een van de respondenten het treffend.

Hieronder volgen de resultaten van een meting onder bewoners en passanten met betrekking tot de privacy. De vraag die in dit kader gesteld werd luidt: In hoeverre bent u het eens met de stelling 'Cameratoezicht is een aantasting van de privacy'?

Tabel 5.2 Stelling: Cameratoezicht is een aantasting van de privacy

Aantasting van de privacy	Percentage bewoners (n=229)	Percentage passanten (n=205)
Helemaal mee eens	3,9	4,9
Mee eens	10,5	12,2
Neutraal	19,2	9,8
Mee oneens	31,4	41,5
Helemaal mee oneens	34,1	27,8
Weet niet	0,9	3,9
Totaal	100	100

Bijna 66 procent van de bewoners en iets meer dan 69 procent van de passanten vindt cameratoezicht geen aantasting van de privacy.

5.3 24 uur per dag

Ten slotte is de bewoners en passanten nog gevraagd naar hun mening over 24 uur per dag live cameratoezicht.

Tabel 5.3 Stelling: Er moet 24 uur per dag live cameratoezicht zijn

Cameratoezicht 24 uur per dag	Percentage bewoners (n=231)	Percentage passanten (n=203)
Helemaal mee eens	40,7	42,4
Mee eens	34,6	37,4
Neutraal	11,7	2,5
Mee oneens	6,9	10,3
Helemaal mee oneens	1,7	5,9
Weet niet	4,3	1,5
Totaal	100	100

Ruim driekwart van zowel de ondervraagde bewoners als passanten is van mening dat cameratoezicht 24 uur per dag live moet zijn. Van de passanten is ongeveer tachtig procent het ermee eens. Los van de vraag of het nodig is dat cameratoezicht 24 uur per dag plaatsvindt, is dit de praktijk in Rotterdam. Door professionals wordt het feit dat het cameratoezicht 24 uur per dag live te volgen is in de cameratoezichtruimte als een van de bepalende factoren aange-merkt voor het behalen van de doelstellingen van het cameratoezicht.

5.4 Conclusie

Cameratoezicht heeft een groot draagvlak onder alle betrokkenen. Bewoners, passanten en professionals zijn erg positief over de inzet van cameratoezicht rondom het Zuidplein en de Dordtselaan. De meerderheid van de ondervraagden ziet in cameratoezicht geen aantasting van de privacy en vindt dat er 24 uur live cameratoezicht mag zijn. Dat laatste is volgens professionals een van de bepalende factoren voor het succes van cameratoezicht.

6 CAMERATOEZICHT IN DE TOEKOMST

6.1 Doelstellingen

De doelstelling die men zich heeft gesteld bij de invoering van het camera-toezicht is, zoals in het eerste hoofdstuk neergelegd, het vergroten van de mogelijkheden voor de politie, het OM, de gemeente Rotterdam en deelgemeente Charlois om de openbare orde op het Zuidplein en Dordtselaan te handhaven.

Dit ter realisering van de volgende subdoelstellingen:

- het voorkomen en terugdringen van criminaliteit;
- het voorkomen en terugdringen van overlast;
- het voorkomen en terugdringen van vandalisme;
- het bieden van ondersteuning aan de politie bij het opsporen van strafbare feiten, onder andere door het verhogen van de pakkans en het oplossingspercentage;
- het bieden van ondersteuning aan het Openbaar Ministerie bij de vervolging van daders van strafbare feiten;
- het verhogen van het veiligheidsgevoel bij de bewoners, bezoekers en andere gebruikers van het openbare gebied op en rondom het Zuidplein en de Dordtselaan.

De mate waarin deze doelstellingen zijn gehaald, zal in dit hoofdstuk worden besproken. Hierbij moet worden opgemerkt dat de doelen niet of beperkt SMART zijn geformuleerd. Omdat de effectiviteit van cameratoezicht van veel omgevingsfactoren afhankelijk is, is dit ook moeilijk te realiseren. Dit zorgt er wel voor dat een harde conclusie over het behalen van de doelstellingen moeilijk te trekken is. De bespreking van de resultaten van het onderzoek zal daarom hieronder wel in het licht van de te behalen doelstellingen gebeuren, maar een oordeel over de realisatie per doelstelling blijft uit. Verder wordt aandacht besteed aan de vraag in hoeverre continuering van het camera-toezicht in de gebieden rondom het Zuidplein en de Dordtselaan wenselijk en noodzakelijk is.

6.2 Conclusie

Objectieve veiligheid

Het aantal incidenten volgens politiecijfers is op alle fronten sterk afgenomen in de Dordtselaan en op het Zuidplein. Ook het aantal aangiften is na de komst van het cameratoezicht gedaald. In de belangrijkste straten, Dordtselaan en Zuidplein, is een flinke daling van het aantal aangiften zichtbaar. Dit terwijl het aantal aangiften voor de gehele regio Rotterdam praktisch gelijk gebleven is.

In het voorkomen en terugdringen van de problemen is men succesvol en ook als ondersteuning van de politie heeft het cameratoezicht zich bewezen. De problemen zijn echter nog niet verdwenen, zoals blijkt als we bewoners en passanten naar hun mening vragen.

Subjectieve veiligheid

De meerderheid van de bewoners en de passanten voelt zich veiliger door de aanwezigheid van camera's in het gebied, maar dit neemt niet weg dat een groot deel desgevraagd nog steeds aangeeft dat men zich er onveilig voelt. Aan een trendmeting ontbreekt het hier. De Rotterdamse Veiligheidsindex onderzoekt wel een trend. Uit de veiligheidsindex van januari 2008 blijkt dat voor de ervaren veiligheid in 2007 een lager rapportcijfer wordt genoteerd dan voor het jaar daarvoor. Daarbij moet in het achterhoofd worden gehouden dat deze cijfers slechts beperkt betrekking hebben op de periode dat het camera-toezicht is ingevoerd. Maar gecombineerd met de onveiligheidsgevoelens die wij hebben gemeten, kan worden geconcludeerd dat de veiligheidsgevoelens van bewoners en passanten in het gebied niet dusdanig zijn verbeterd dat de gestelde doelstelling hieromtrent wordt gehaald.

Ook het slachtofferschap van delicten en overlast in de onderzochte gebieden is onder bewoners relatief hoog. Een cijfermatig overzicht hiervan is te vinden in hoofdstuk 4. Er wordt vooral melding gemaakt van een dreigende sfeer en verbale agressie. Bijna de helft van alle respondenten denkt wel dat camera-toezicht er aan bijgedragen heeft dat er minder delicten worden gepleegd in de buurt. Of deze delicten nu elders worden gepleegd, weet de meerderheid niet. De respondenten die wel verplaatsing van de problematiek signaleren, noemen veelal dezelfde straten als verplaatsingsgebied.

Meningen over cameratoezicht

Professionals zijn onverdeeld erg positief over de inzet en de bruikbaarheid van cameratoezicht. Burgers zijn sterker verdeeld, maar ook de overgrote meerderheid van hen spreekt zich uit vóór cameratoezicht. Desgevraagd geeft de meerderheid ook aan cameratoezicht geen aantasting van de privacy te vinden en voorstander te zijn van het 24 uur per dag live uitkijken van de camerabeelden.

6.3 Continueren?

In de gebieden rondom het Zuidplein en de Dordtselaan zijn er duidelijk minder incidenten voorgekomen ten opzichte van de situatie voor de invoering van cameratoezicht. Het aantal door de politie geregistreerde incidenten en aangiften is aanmerkelijk gedaald. Toch blijven er onveiligheidsgevoelens. Het grootste deel van de respondenten geeft in dit onderzoek aan dat men voorstander is van cameratoezicht en dat men gelooft in de effectiviteit ervan. De meeste professionals geven aan dat continuering om die reden nodig is. Zij

voorzien een verval in de oude situatie wanneer het cameratoezicht wordt gestaakt. Al deze zaken bij elkaar opgeteld, kan de conclusie niet anders luiden dan dat continueren van het cameratoezicht rondom het Zuidplein en de Dordtselaan gewenst is.

Cameratoezicht mag echter niet blijvend worden toegepast. Proportionaliteit wordt in de wet genoemd als een belangrijk criterium bij de beslissing over het continueren ervan.¹ De situatie moet dusdanig ernstig zijn en blijven in termen van criminaliteit en overlast dat cameratoezicht een noodzakelijk middel is om dit tegen te gaan. Daarnaast moet duidelijk zijn dat het cameratoezicht een wezenlijke bijdrage levert aan de oplossing of de verkleining van de problemen. Een beslissing over het voortzetten van cameratoezicht moet wederom worden genomen voor een bepaalde periode. Wettelijk moet cameratoezicht namelijk ook aan een maximale tijdsduur zijn gebonden.² De effectiviteit van cameratoezicht in de gebieden is nu gebleken, maar kan over een bepaalde tijd weer anders zijn.

Zoals eerder gezegd, is ook het grootste deel van de betrokkenen voor een voortzetting van het cameratoezicht. Hieronder worden de belangrijkste argumenten op een rij gezet die daarbij worden aangevoerd.

- De veiligheidssituatie is aan de hand van de politiecijfers verbeterd, maar veel bewoners en passanten geven nog steeds aan zich onveilig te voelen. Ook de Rotterdamse Veiligheidsindex 2008 onderschrijft dit beeld. Afgaande op deze index zijn de gevoelens van veiligheid zelfs minder geworden ten opzichte van de vorige meting.
- Professionals geven aan dat cameratoezicht een erg handig hulpmiddel is in hun werk. Het is een onderdeel van hun werkzaamheden geworden en draagt volgens hen samen met andere maatregelen bij aan de veiligheid. Vooral een verhoogde pakkans en betere opsporingsmogelijkheden worden door de politie ervaren. Het cameratoezicht is intussen zo verweven met de werkwijze van de politie dat staken van het cameratoezicht een grote omschakeling zou betekenen.
- Vooral rondom het winkelcentrum Zuidplein is het altijd druk. Jaarlijks bezoeken miljoenen mensen het winkelcentrum en het transitoverkeer er omheen is nog groter. Alleen al daarom spreken mensen zich uit voor een continuering van het cameratoezicht op die plek. Cameratoezicht heeft zich volgens hen bewezen als nuttig middel voor 'crowd control'.

¹ Artikel 151c, eerste lid Gemeentewet.

² Artikel 151c, tweede lid, Gemeentewet en artikel 14 Politiewet.

- Het draagvlak voor cameratoezicht is onder alle betrokkenen groot. Bewoners en passanten zijn grotendeels positief. Professionals geven aan dat ook zij vanuit de buurten positieve geluiden ontvangen, en bezwaren zijn bij de gemeente niet binnengekomen. Sommige mensen wijzen wel op het belang van het voortdurend onder de aandacht brengen van cameratoezicht. Als cameratoezicht wordt gecontinueerd, moet dit duidelijk worden gecommuniceerd. Aan de ene kant ziet men dat er iets gebeurt aan de veiligheid in de buurt, aan de andere kant is men gewaarschuwd.
- Tot slot wordt er nog op gewezen dat het staken van cameratoezicht in het Saftlevenkwartier in Rotterdam tot beroering heeft geleid onder bewoners en ondernemers. Er volgden klachten over onder andere de devaluatie van huizen en een terugkerend onveiligheidsgevoel.

Hierbij moet nog worden opgemerkt dat bovenstaande argumenten veelal in de sfeer van een lastige afschaffing van cameratoezicht zitten. Dit mag nooit de belangrijkste reden zijn om het toezicht te continueren. De proportionaliteit van de maatregel is wel erg belangrijk en is hier zeker gebleken. De veiligheidssituatie rondom het Zuidplein en de Dordtselaan is verbeterd en waarschijnlijk heeft cameratoezicht hieraan een bijdrage geleverd. Dat er nog steeds ruimte is voor verbetering van de situatie staat echter vast. Met de relatief korte looptijd van het onderzochte cameraproject hierbij opgeteld leidt dit tot de conclusie dat de continuering van het cameratoezicht in de gebieden wenselijk is.

6.4 Aanbevelingen

Hierboven is geconcludeerd dat cameratoezicht de veiligheidssituatie rondom het Zuidplein en de Dordtselaan ten positieve heeft beïnvloed, maar dat er ruimte voor verbetering blijft. In dat kader worden in deze paragraaf enkele verbeterpunten en/of aanbevelingen genoemd die moeten leiden tot een (nog) effectievere voortzetting van het cameratoezicht rondom het Zuidplein en de Dordtselaan.

- De afbakening van de cameragebieden is belangrijk. In het onderzochte gebied zouden volgens planning 24 camera's worden geplaatst. Dit werden er 26 en uiteindelijk 28. Door verplaatsing van de problematiek was deze uitbreiding nodig. Over de verantwoording van de keuze van de cameralocaties is daarmee nagedacht. Dat moet blijven gebeuren en kan wellicht uiteindelijk ook leiden tot vermindering van het aantal camera's.
- Samenwerking met externe partners wordt als waardevol ervaren. Nog niet met alle externe toezichthouders bestaat een formele samenwerking. Het aangaan van zo'n samenwerking en de daarmee gepaard gaande koppeling van systemen kan leiden tot effectiever gebruik van het cameratoezicht.

- Meerdere betrokkenen wijzen op het gebrek aan kennis van de districtindeling van de politie bij de medewerkers van de camera-toezichtruimte. Hierdoor zouden meldingen soms bij het verkeerde district terechtkomen. Meer aandacht aan de districtgrenzen (van district 9 en 10) in de training van de medewerkers zou dit probleem kunnen verhelpen.
- Er is al meerdere malen op gewezen dat cameratoezicht nooit alleen staat. De combinatie van maatregelen maakt het beleid effectief. Daar horen ook zaken als aanwezigheid van politie en stadstoezicht en een schoon straatbeeld bij. Ook deze zaken dragen bij aan de veiligheidsgevoelens van burgers. Het is belangrijk dat deze combinatie van maatregelen blijft bestaan en wellicht verder wordt uitgebouwd.
- Ook intelligent cameratoezicht wordt genoemd als toepassing die de effectiviteit van het cameratoezicht kan vergroten. Cameratoezicht dat automatisch actief wordt als het ergens druk of lawaaierig is, behoort tot de mogelijkheden. Op het Zuidplein heeft al een proef plaatsgevonden met een dergelijke toepassing en men denkt dat dit effectief kan zijn bij het tegengaan van overlast. Omdat het intelligent cameratoezicht op dit moment technisch nog niet is geperfectioneerd, is het goed de ontwikkelingen op dit punt goed te volgen. Tot eventuele invoering kan worden overgegaan als er een goed ontwikkeld product voorhanden is.
- Tot slot zijn in de opvolging van het cameratoezicht partijen buiten de politie nog ondervertegenwoordigd. Dit terwijl sommige waargenomen incidenten zich gemakkelijk op zouden laten lossen door de inzet van bijvoorbeeld het stadstoezicht of de gemeentereiniging. Te denken valt daarbij aan hangjongeren of vuil op straat.

Met een verbetering op, enkele van, deze punten en door steeds de proportionaliteit en de te behalen doelstellingen mee te nemen, kan cameratoezicht blijven bijdragen aan een veiliger gebied rondom Zuidplein en Dordstelaan.

BIJLAGE

BIJLAGE

Methodeverantwoording

Het evaluatieonderzoek dat aan dit rapport ten grondslag ligt, bestond uit de volgende onderdelen:

- enquêtering onder bewoners, gebruikers en passanten;
- interviews met professionals (politie, deelgemeente, externe toezichthouders, ondernemers);
- verzameling en analyse van politiecijfers;
- verzameling en analyse van logboeken van de cameratoezichtruimte.

Hieronder volgt een nadere uitwerking van deze onderdelen.

Enquêtering onder bewoners, gebruikers en passanten

Onder bewoners in de omgeving van de Dordtselaan en het Zuidplein werden 1500 enquêtes verspreid, in elk gebied ongeveer 750. Dit met het doel een nettorespons van 100 ingevulde vragenlijsten per gebied te krijgen. Uiteindelijk ontvingen wij 273 exemplaren terug, die zoals hieronder waren verdeeld over de beide gebieden.

Tabel B1 Responsoverzicht bewoners (n=273)

Buurt	Aantal respondenten	Percentage
Zuidplein	127	46,5
Dordtselaan	146	53,5
Totaal	273	100,0

Ook werden passanten en gebruikers van het gebied geïnterviewd. Ook daarbij werd gestreefd naar een respons van 100 per gebied. Het aantal uiteindelijk ondervraagde passanten per gebied is hieronder weergegeven.

Tabel B2 Responsoverzicht passanten (n=207)

Buurt	Aantal	Percentage
Zuidplein	104	50,2
Dordtselaan	103	49,8
Totaal	207	100

Interviews met professionals

Er is gesproken met een negental betrokkenen bij het cameratoezicht. Het betreft:

- een buurtconciërge;
- een schooldirecteur;
- een persoon van de Ondernemersvereniging Zuidplein;
- vijf politiefunctionarissen (twee buurtagenten, een wachtcommandant, een persoon van de meldkamer Directe Hulpverlening en een persoon van de cameratoezichtruimte);
- een persoon van de deelgemeente Charlois.

Verzameling en analyse van politiecijfers

Politiecijfers zijn verkregen via de Regionale Informatie Organisatie (RIO) van de politie Rotterdam-Rijnmond, met dank aan de inspanningen van het wijkteam Tarwewijk. De volgende cijfers zijn verkregen:

- Aangiftecijfers voor de regio Rotterdam-Rijnmond van 1 juli 2006 tot en met 1 juli 2008.
- Cijfers over het aantal incidenten in de regio Rotterdam-Rijnmond van 1 juli 2006 tot en met 1 juli 2008.
- Aangiftecijfers voor het politiedistrict 10 (Charlois) van 1 juli 2006 tot en met 1 juli 2008.
- Cijfers over het aantal incidenten in het politiedistrict 10 (Charlois) van 1 juli 2006 tot en met 1 juli 2008.
- Aangiftecijfers voor het Zuidplein en de Dordtselaan van 1 juli 2006 tot en met 1 juli 2008.
- Cijfers over het aantal incidenten op het Zuidplein en de Dordtselaan van 1 juli 2006 tot en met 1 juli 2008.

Verzameling en analyse van logboeken van de cameratoezichtruimte

Ten slotte zijn gegevens gebruikt van de cameratoezichtruimte. Dit ging om de volgende cijfers:

- Het aantal en de aard van waargenomen incidenten in de Dordtselaan en omgeving van juli 2007 tot en met november 2008.
- Het aantal en de aard van acties op waarnemingen in de Dordtselaan en omgeving van juli 2007 tot en met november 2008.
- Het aantal en de aard van waargenomen incidenten op het Zuidplein en omgeving van juli 2007 tot en met november 2008.
- Het aantal en de aard van acties op waarnemingen op het Zuidplein en omgeving van juli 2007 tot en met november 2008.